

ARS-SOD radna skupina 3: dokument o stajalištu o Singapurskoj konvenciji o posredovanju

Verzija 1.0 – 25. travnja 2022.

Projekt/usluga	ARS-SOD / Služba za alternativno rješavanje sporova
Stanje	ODOBRENO
Odobrio vlasnik	
Autori	Služba za ARS
Suradnici	ARS-SOD radna skupina za Dokument o stajalištu o Singapurskoj konvenciji o posredovanju

ARS-SOD RS3: dokument o stajalištu o Singapurskoj konvenciji o posredovanju

Pregled revizija

Inačica	Datum	Autor	Opis
0.1	1. 3. 2022.	SARS	Prvi nacrt
0.2	10. 3. 2022.	SARS	Revizija nacрта
0.3	15. 3. 2022.	GH	Revizija nacрта
0.4	17. 3. 2022.	SARS, GH	Revizija nacрта
0.5	24. 3. 2022.	Članovi RS-a	Dodani su novi komentari
0.6	28. 3. 2022.	SARS, GH	Cjelokupna revizija, poveznice dodane u bilješke
0.7	1. 4. 2022.	SARS	Dodan odjeljak sa zaključkom, konačni nacrt nakon unutarnje revizije
1.0	25. 4. 2022.	SARS	Konačna verzija

Kriteriji kvalitete (namijenjeno revizorima)

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. KONTEKST	3
3. UTJECAJ NA PODUZEĆA IZ EU-A	4
4. RAZMATRANJA INSTITUCIONALNOG I PRAVNOG OKVIRA	7
5. ZAKLJUČAK	9

1. Uvod

Na 4. sjednici Savjetodavnog odbora dionika ARS-a (ARS-SOD) donesena je odluka o izradi Dokumenta o stajalištu u kojem se navode glavne značajke koje su od interesa za Singapursku konvenciju o posredovanju, za poduzeća i korisnike sustava intelektualnog vlasništva iz EU-a radi pružanja temeljnih elemenata kako bi dionici, korisnici i institucije na razini EU-a mogli razmotriti Konvenciju. Dokument o stajalištu izrađen je uz pomoć Radne skupine stručnjaka kao dio Plana rada ARS-SOD-a za 2022.

2. Kontekst

Cilj je ovog dokumenta istaknuti glavne značajke Singapurske konvencije o posredovanju¹ i njezin mogući učinak na poduzeća iz EU-a koja se natječu na međunarodnoj razini, s posebnim naglaskom na intelektualno vlasništvo.

U posredovanju, kad se postigne sporazum o nagodbi, stranke se obično dobrovoljno pridržavaju njegovih uvjeta, ali katkad to i ne učine. Nepostojanje međunarodnog, prekograničnog mehanizma za izvršenje sporazuma o nagodbi koji proizlaze iz posredovanja jedna je od glavnih prepreka raširenijem prihvaćanju i primjeni posredovanja s obzirom na to da su sporazumi o nagodbi postignuti posredovanjem u osnovi izvršivi samo na isti način kao i svi drugi ugovori. Prema nedavnom istraživanju koje je provela Singapurska međunarodna akademija za rješavanje sporova (SIDRA), korisnici su odabrali izvršivost kao najvažniji čimbenik (71 %) pri odabiru mehanizma za rješavanje sporova². Slični su zaključci doneseni i na konferenciji Global Pound Conference Međunarodnog instituta za posredovanje³. Kako bi se u državi članici EU-a izvršio sporazum o nagodbi koji proizlazi iz posredovanja, potrebno ga je uključiti u arbitražnu odluku (pravorijek na temelju nagodbe) ili, ovisno o nadležnosti, preoblikovati ili uključiti u sudsku presudu. U nekim državama članicama EU-a sporazum o nagodbi postignut posredovanjem koji je ovjerio javni bilježnik može olakšati izvršenje i čak biti potreban preliminarni korak prije donošenja deklaratorne presude. U drugim slučajevima bilo bi potrebno pokrenuti postupak zbog povrede ugovora pred nadležnim sudom.

Izvršenje sudskih odluka i sporazuma o nagodbi u okviru unutar EU-a uvelike je olakšano, iako uz određena ograničenja, mehanizmima uvedenima Direktivom o mirenju, Uredbom Rim I.⁴ o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze i preinačenom Uredbom Bruxelles I⁵. Međutim, i dalje postoje znatni izazovi u provedbi nagodbe postignute posredovanjem protiv stranke koja ima prebivalište ili imovinu izvan EU-a. U tom su kontekstu glavne mogućnosti da se nagodba postignuta posredovanjem pretvori u pravorijek arbitražnog suda na temelju nagodbe i time ostvari korist od izvršenja u skladu s Njujorškom konvencijom o priznavanju i izvršenju stranih arbitražnih odluka⁶ ili tuži zbog povrede ugovora pred nadležnim sudom (koji se može ili ne mora nalaziti u EU-u) s mogućom (i vrlo složenom) egzekvaturom izvršenja bilo koje sudske odluke koja će uslijediti ako se u konačnici uključe sudovi treće zemlje.

U tim prekograničnim kontekstima treba napomenuti da iako međunarodne konvencije obuhvaćaju sudske sporove (Haška konvencija o sporazumima o izboru suda⁷ i Haška konvencija o sudskim odlukama⁸), čime se donekle olakšava priznavanje i izvršenje sudskih odluka u građanskim ili trgovačkim predmetima u stranim jurisdikcijama, ili ciljaju na arbitražu (Njujorška konvencija), na razini međunarodnih konvencija postojao je nedostatak mehanizama za olakšavanje izvršenja za nagodbe postignute posredovanjem. Cilj je Singapurske konvencije popuniti taj nedostatak.

Jasno je da bez Singapurske konvencije moguće komplikacije te pravne neusklađenosti – koje ugrožavaju povjerljivost sporazuma zbog javnobilježničke ovjere i javno dostupnih sudskih odluka –

ARS-SOD RS3: dokument o stajalištu o Singapurskoj konvenciji o posredovanju

ozbiljno narušavaju koristi, privlačnost i učinkovitost posredovanja u međunarodnom kontekstu. Osim toga, izvršenjem sporazuma postignutog posredovanjem kao privatnog ugovora stranke se izlažu posebnostima ugovornog prava koje se često znatno razlikuju među nadležnostima. Stranke će sudjelovati u nizu postupaka u kojima će često trebati različiti pravni zastupnici, pri čemu bi sadržaj nagodbe moglo biti potrebno dokazati u skladu s ugovornim pravom i pravnim sustavom izvršne jurisdikcije. Pitanja povezana s pravom koje se primjenjuje na sporazum o nagodbi mogu dodatno otežati stvari, pri čemu se sudovi izvršenja nevoljko moraju baviti pravom druge nadležnosti.

Singapurska konvencija međunarodni je sporazum⁹ Ujedinjenih naroda kojim se namjerava ponuditi rješenje ove zavrzlane. Njome se uspostavlja pravni okvir kojim se omogućuje izvršavanje sporazuma o nagodbi koji proizlaze iz posredovanja u sporovima međunarodne i trgovačke prirode. U tom smislu ona na neki način odražava pristup Njujorške konvencije koja je postala jedan od najuspješnijih instrumenata međunarodnog trgovačkog prava i koja snažno podupire učinkovitost arbitraže u međunarodnim sporovima više od 60 godina.¹⁰ Glavna je prednost Singapurske konvencije što stranke u posredovanju, uključujući vladina tijela, mogu primjenjivati Konvenciju bez lišavanja zainteresiranih stranaka bilo kojeg prava koje bi mogle imati u vezi sa sporazumom o nagodbi u skladu s domaćim pravom ili ugovorima kojih se država potpisnica pridržava¹¹ (vidjeti točku 4.6 „Jačanje autonomije stranaka” u nastavku).

Komisija Vijeća Europe za ocjenu učinkovitosti pravosuđa (CEPEJ) već je vrlo pozitivno primila Singapursku konvenciju¹². Bez obzira na to, dosad nijedna država članica EU-a ni sama Europska unija nisu potpisale Konvenciju¹³.

3. Utjecaj na poduzeća iz EU-a

Potrebno je razmotriti sljedeće elemente kad je riječ o učinku Singapurske konvencije na interese poduzeća iz EU-a:

- **Europska unija ima važnu ulogu u svjetskoj trgovini.** S ukupnim BDP-om u iznosu od 14,06 bilijuna EUR (2019.) i 15,4 % svjetskog udjela u izvozu i uvozu Europska unija ima jednu od najvećih uloga u svjetskoj trgovini, dok jedino Kina ima veći izvoz, a SAD veći uvoz. Uz to, EU je vodeći svjetski trgovac uslugama¹⁴. Šest članica skupine G20 i glavni trgovinski partneri EU-a već su potpisali Konvenciju (Australija, Brazil, Kina, Indija, Južna Koreja, Sjedinjene Američke Države). Samo tih šest država čini 36,9 % ukupnog izvoza EU-a i 40,6 % njegova uvoza. Činjenica da se regija s tako velikim obujmom trgovine ne priključi Konvenciji nepovoljno bi utjecala na globalnu zajednicu, a posebno na poduzeća sa sjedištem u EU-u. U anketi koju je krajem 2014. proveo Međunarodni institut za posredovanje među pravnicima i rukovoditeljima poduzeća, gotovo 93 % ispitanika izjavilo je da će vjerojatnije posredovati u sporu sa strankom iz zemlje koja je stranka konvencije kojom je olakšano izvršenje nagodbi postignutih posredovanjem u toj državi.¹⁵
- **Pravna sigurnost** u prekograničnim sporovima potaknut će širenje poslovanja, međunarodnu trgovinu i ulaganja. Okvir kojim se osigurava provedba sporazuma o nagodbi postignutih posredovanjem pridonijet će širenju kulture posredovanja te smanjenju nesigurnosti i rizika pri ulasku u nove trgovinske odnose s poslovnim partnerima izvan EU-a, čime će se potaknuti cjelokupna konkurentnost poduzeća iz EU-a na međunarodnoj sceni.
- **Niži troškovi i visoka vremenska učinkovitost:** Prema studiji koju je naručio Europski parlament¹⁶, prosječan trošak parničenja u Europskoj uniji iznosi 9179 EUR, dok je prosječan trošak posredovanja 3371 EUR. Kad je riječ o vremenu, prosječno trajanje sudskih sporova u EU-u iznosi 566 dana u usporedbi s 43 dana za posredovanje¹⁷. Složeni sudski postupci povezani s izvršenjem u trećim zemljama s različitim odvjetnicima, stranim sudovima i stranim

ARS-SOD RS3: dokument o stajalištu o Singapurskoj konvenciji o posredovanju

pravom te nepoznatim jezicima i kulturom mogu dovesti do mnogih dodatnih troškova. To je pogotovo ključno pitanje za MSP-ove. MSP-ovi sudjeluju u poslovima uvoza i izvoza diljem svijeta, vrijeme je često važan čimbenik i potrebna su brza rješenja, a sporovi s trgovinskim partnerima uključuju intelektualno vlasništvo i druge trgovačke stvari. Kako bi se potaknulo postizanje nagodbe posredovanjem, potrebno je riješiti pitanje izvršivosti izvan EU-a. Bez toga, dugotrajni postupci i velika pravna nesigurnost vjerojatno će biti uobičajeni.

- **Jednostavnost izvršenja posredovanja u usporedbi s arbitražom:** Singapurskom se konvencijom olakšava prekogranično izvršenje sporazuma o nagodbi na način koji je znatno pojednostavljen u usporedbi s arbitražom. Na primjer, u posredovanju (za razliku od arbitraže) nije potrebno sjedište ili nadzorni sud kojima bi stranke prepustile odluku tijekom postupka. Razlozi za osporavanje izvršenja nagodbi postignutih posredovanjem također su mnogo manji nego prema Njujorškoj konvenciji¹⁸, što (bez potpunog uklanjanja rizika) znatno smanjuje izgleda za „judikalizaciju” postupka – što kritičari sve više prebacuju arbitraži.
- **Pristupačnije rješavanje sporova na temelju internetskih mehanizama:** Konvencijom se jačaju postupci posredovanja koji se provode virtualno izričitim priznanjem upotrebe elektroničkih sredstava.¹⁹ To je posebno vrijedna prilika za proširenje pristupa posredovanju za manja poduzeća jer im time posredovanje postaje cjenovno pristupačnije, posebno u prekograničnim sporovima. Također se pridonosi i ciljevima smanjenja ugljičnog otiska, skraćuje se trajanje postupka zbog dana izgubljenih na putovanje i smanjuje se prekid u korporativnom upravljanju zbog sudjelovanja u takvim postupcima te se olakšava nazočnost čak i ako se stranke nalaze u različitim vremenskim zonama. Prema podacima Centra za arbitražu i posredovanje WIPO-a, 94 % posredovanja WIPO-a u 2020. i 2021. provedeno je u cijelosti preko interneta²⁰. Isto tako, sve usluge ARS-a u EUIPO-u u istom su razdoblju također obavljene preko interneta, što se i danas nastavlja.
- **Potporna središtima ARS-a u EU-u i povećanje privlačnosti EU-a kao trgovinskog partnera:** Važnost EU-a u svjetskoj trgovini već je dovela do razvoja središta za alternativno rješavanje sporova za prekogranične trgovačke sporove. Neke su se države članice već počele promicati kao međunarodni pravosudni centri za rješavanje sporova. U tu su svrhu Francuska, Njemačka i Nizozemska osnovale međunarodne trgovačke sudove koji djeluju na engleskom jeziku i nastoje privući međunarodne sporove. Gradovi poput Pariza, Milana, Beča i Stockholma dugo se smatraju središtima za alternativno rješavanje sporova²¹. Privlačnost EU-a kao trgovinskog partnera može se znatno pojačati pridruživanjem Singapurskoj konvenciji. Drugi veliki svjetski trgovinski centri kao što su New York i Singapur nalaze se u državama koje su već potpisale Konvenciju. Ujedinjena Kraljevina trenutačno razmatra potpisivanje Konvencije u nastojanju da dodatno ojača konkurentnu prednost Londona²².
- **Bolji ugled uloge trgovinskog partnera:** S obzirom na velik broj država diljem svijeta koje su potpisale Konvenciju, postoji rizik da se EU nađe u nepovoljnom položaju, što ne bi bilo korisno za poslovanje EU-a. Isto tako, članstvo u Konvenciji pokazalo bi otvorenost svjetskoj trgovini i odgovarajućim pravnim mehanizmima kako bi se osiguralo da se trgovina odvija neometano uz odgovarajuće pravne zaštitne mjere kojima bi se osiguralo da se sporovi svedu na najmanju moguću mjeru i da se učinkovito rješavaju.
- **Potporna inovativnim sektorima u EU-u koji se puno koriste IP-om:** Gospodarstvo EU-a sve se više temelji na znanju i intenzivnoj uporabi prava intelektualnog vlasništva, dok su istraživanje, inovacije i kreativnost glavni pokretači održivog razvoja. Prema najnovijem Izvješću EPO-a i EUIPO-a o industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva i gospodarskim rezultatima u Europskoj uniji²³, 45 % ukupne gospodarske aktivnosti (BDP) EU-a može se pripisati industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva i iznosi 6,6 bilijuna EUR. Uz to, te su industrije činile većinu trgovine EU-a s ostatkom svijeta. Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva

ARS-SOD RS3: dokument o stajalištu o Singapurskoj konvenciji o posredovanju

činile su 81 % ukupne trgovine EU-a robom i uslugama i zaslužne su za trgovinski višak čime pridonose održavanju uravnotežene vanjske trgovine EU-a.

Stoga gospodarstvo EU-a uvelike ovisi o odgovarajućim uvjetima za zaštitu i primjenu prava intelektualnog vlasništva. Sljedeće ključne elemente potrebno je razmotriti sa stajališta **korisnika sustava intelektualnog vlasništva** u EU-u:

- o **Internalizacija intelektualnog vlasništva:** Intelektualno vlasništvo iznimno je globalizirani sektor i logično je da se broj sporova u vezi s intelektualnim vlasništvom između stranaka iz EU-a i onih izvan EU-a povećava. To se jasno odražava i u državljanstvu stranaka koje se koriste uslugama EUIPO-a. Iz iskustva Centra za arbitražu i posredovanje WIPO-a, 68 % predmeta alternativnog rješavanja sporova WIPO-a uključivalo je stranke s prebivalištem u različitim jurisdikcijama i često uključuju intelektualna prava zaštićena u nekoliko država članica.

U 2021. 44,6 % prijava žiga EU-a (EUTM) podnijele su države koje nisu članice EU-a, s time da je Kina prva država podrijetla (19,2 %), a SAD treća (11,2 %). Također u 2021. 44,5 % prijava registriranog dizajna Europske unije (REUD) podnijele su države koje nisu članice EU-a, s time da je Kina ponovno prva država podrijetla (24,2 %), a SAD treća (9,9 %). Ovaj se uzorak ne odnosi samo na žigove EU-a i REUD-ove. Patentne prijave u Europskom patentnom uredu iz zemalja koje nisu članice EU-a činile su 63,5 % svih prijava 2020.

Zbog velikog broja sporazuma o slobodnoj trgovini koje je EU sklopio s trećim zemljama, a koji sadržavaju važna poglavlja o intelektualnom vlasništvu, globalizirana trgovina izvan EU-a vjerojatno će se dodatno povećati, a time i opseg sporova. Ako u obzir uzmemo i povećanje aktivnosti ulagača i države, možemo uočiti očitu i žurnu potrebu za učinkovitim rješavanjem sporova na međunarodnoj razini. Ta se potreba može odgovarajuće zadovoljiti posredovanjem, ali samo ako je učinkovito. Nadalje, zbog nepostojanja bilo kakvog zahtjeva reciprociteta u Singapurskoj konvenciji, poduzeća iz EU-a koja posluju na globalnoj razini neće moći izbjeći Konvenciju u svim zemljama u kojima se primjenjuje.

- o **Broj predmeta:** Diljem Europe tisuće patenata, žigova i dizajna registrirano je u nacionalnim uredima i predmet su spora na nacionalnim sudovima. Nije čudo da broj neriješenih sudskih predmeta stalno raste²⁴. Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) godišnje zaprimi oko 300.000 prijava žiga i dizajna. Europski patentni ured u 2020. zaprimio je više od 180.000 prijava patenta. Iako neće svi ti zahtjevi biti predmet spora, neizbježno je da će neki od tih zahtjeva biti u sukobu s ranijim sličnim pravima intelektualnog vlasništva²⁵. Kad do tog sukoba dođe, postupak je dosta složen. Na primjer, sporovi o žigovima i dizajnima EU-a mogu proći kroz dva stupnja odlučivanja u EUIPO-u. Nakon toga, protiv odluka se može podnijeti žalba Općem sudu Europske unije. Takve žalbe čine otprilike trećinu svih predmeta koje trenutačno rješava Opći sud. Iznimno, daljnje žalbe mogu se podnijeti Sudu Europske unije.
- o **Sporovi na više razina i dugotrajni postupci:** Postupci pred EUIPO-om, kao i postupci pred uredima za intelektualno vlasništvo država članica, mogu dugo trajati, najmanje tri do četiri godine ako je podnesena daljnja žalba pred sudom, a često i više. Na primjer, 2020. u EUIPO-u je pokrenuto više od 22.000 sporova. Iako su mnogi od njih riješeni pregovorima, žalbenom vijeću EUIPO-a podneseno je više od 2500 žalbi, a više od 320 tih sporova završilo je na Općem sudu Europske unije. Osim što pokazuje da je posredovanje u području intelektualnog vlasništva EU-a umnogome nedovoljno iskorišteno, to razotkriva i dugotrajan proces koji nije koristan za poslovanje i upućuje na potrebu za poticanjem i

ARS-SOD RS3: dokument o stajalištu o Singapurskoj konvenciji o posredovanju

promicanjem privlačnosti posredovanja. Singapurskom konvencijom skratili bi se i pojednostavnili mehanizmi izvršenja čime bi se postigla privlačnost posredovanja.

- **Prednosti konsolidacije sporova:** Prednost posredovanja je u tome što može objediniti sve sporove istih stranaka gdje god se oni odvijaju diljem svijeta u jedan postupak posredovanja. To čak može uključivati postupke zbog povrede prava između istih stranaka pred nacionalnim sudovima ili uredima za intelektualno vlasništvo bilo gdje u svijetu koji uključuju bilo koje pravo intelektualnog vlasništva te koji se mogu objediniti i riješiti nagodbom postignutom posredovanjem u uredima EUIPO-a ili drugdje. Budući da izvoz proizvoda iz EU-a samo u Kinu u 2021. doseže vrijednost od 223 milijarde EUR, a uvoz iz te zemlje u istom razdoblju iznosio je 472 milijarde EUR, trgovački sporovi neizbježni su i utjecat će na gotovo sva poduzeća različitih veličina u EU-u. Olakšavanje izvršenja sporazuma o nagodbi postignutih posredovanjem na državnom području glavnih trgovinskih partnera, kao što je Kina, bila bi vidljiva prednost koju bi svim komercijalnim subjektima bilo lako iskoristiti.
- **Dodatna privlačnost posredovanja:** Pravna sigurnost te velika ušteda vremena i troškova koji su postignuti zbog sporazuma o nagodbi postignutih posredovanjem nevjerojatna su korist za poduzeća. Što je lakše izvršenje sporazuma o nagodbi postignutih posredovanjem, to on postaje privlačniji. No percepcija je i dalje problem. Korisnici mogu biti opravdano zabrinuti zbog mogućeg otežanog izvršavanja sporazuma postignutog posredovanjem protiv kineske ili američke stranke. Budući da su Sjedinjene Američke Države i Kina potpisnice Singapurske konvencije i veliki korisnici sustava žiga EU-a i dizajna, koristi Konvencije za poslovne subjekte uključene u postupke pred EUIPO-om postaju očite.
- **Praćenje imovine koja se nalazi izvan EU-a:** Izvršenje bi posebno moglo biti problem ako se imovina stranke treće zemlje nalazi izvan Europske unije. Direktiva EU-a o mirenju odličan je alat, ali je koristan samo na regionalnoj razini. Osim toga, u susjednim zemljama kao što su Gruzija, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija, Ukrajina i Turska (sve potpisnice Singapurske konvencije) također posluju poduzeća sa sjedištem u EU-u te se iz njih podnose prijave EUIPO-u. U tom će se kontekstu neizbježno pojaviti sporovi povezani s intelektualnim vlasništvom kao i drugi trgovački sporovi. Izravno izvršenje kako je predviđeno Singapurskom konvencijom očita je prednost.

4. Razmatranja institucionalnog i pravnog okvira

Sljedeći elementi institucionalnoga i pravnog okvira relevantni su pri razmatranju interesa poduzeća iz EU-a u vezi sa Singapurskom konvencijom o posredovanju²⁶:

- **Konvencija je u skladu sa svim prethodnim i trenutačnim zakonodavnim inicijativama i naporima EU-a za promicanje posredovanja** te ih u praksi jača, kao što su Direktiva o mirenju²⁷ ili članak 81. stavak 2. točka (g) UFEU-a²⁸ u kojima se ističe važnost alternativnog rješavanja sporova i mnogih drugih inicijativa i strategija na razini EU-a i država članica. Konkretno, sporazumi EU-a o slobodnoj trgovini sadržavaju odredbe o mehanizmima za rješavanje sporova, uključujući posredovanje, što bi se uvelike olakšalo primjenom Konvencije.

Ta su nastojanja također prisutna u pravnom okviru intelektualnog vlasništva EU-a. Olakšavanje prijateljskog rješavanja sporova ugrađeno je u zakonodavstvo o intelektualnom

ARS-SOD RS3: dokument o stajalištu o Singapurskoj konvenciji o posredovanju

vlasništvu, posebno kad je riječ o žigovima EU-a i dizajnu Zajednice. U tom smislu upućujemo na uvodnu izjavu 35. preambule Uredbe o žigu EU-a (EUTMR)²⁹, kao i na primjenjive odredbe o poništenju i prigovoru. Nadalje, u skladu s člankom 151. stavkom 3. Uredbe o žigu EU-a Ured može pružati dobrovoljne usluge posredovanja, a člankom 170. Uredbe o žigu EU-a pruža se osnova za osnivanje centra za posredovanje u tu svrhu.

- **Usklađenost Konvencije s propisima EU-a i država članica:** Odredbe Singapurske konvencije usklađene su s postojećim pravnim okvirom EU-a. Konvencijom se predviđa da bi pravila o izvršenju stranih sudskih odluka među državama članicama organizacija za regionalnu gospodarsku integraciju trebala imati prednost pred odredbama Konvencije.³⁰ Primjena Uredbe Bruxelles I. (preinaka)³¹ upućuje na to da bi u slučaju sukoba Uredba imala prednost u pitanjima izvršenja ispred članaka 4. i 5. Konvencije. Osim toga, ne postoji preklapanje između Singapurske konvencije i Haške konvencije o sudskim odlukama te Haške konvencije o sporazumima o izboru suda. Svrha Singapurske konvencije nije da utječe na druge regionalne zakone ili ugovore.³² Nadalje, u članku 5. Konvencije navodi se popis bitnih zaštitnih mjera u obliku razloga za odbijanje izvršenja nagodbe postignute posredovanjem, uključujući obranu javnog poretka.

S druge strane, postoji rizik od postojanja različitih sustava izvršenja na razini države članice u skladu s nacionalnim pravom ovisno o tome odnosi li se sporazum o nagodbi na spor koji je isključivo između domaćih stranaka ili je jedna od stranaka iz treće zemlje.

- **Komplementarnost Konvencije s propisima EU-a:** Singapurska konvencija služi kao dodatak drugim sustavima i ne isključuje ih. Štoviše, Direktiva o mirenju bila je ozbiljan korak prema potpori izvršenju prekograničnih sporazuma o nagodbi postignutih posredovanjem kad se stranke nalaze u EU-u. Konvencija bi se primjenjivala u slučajevima kad se Direktiva o mirenju ne primjenjuje, odnosno u postupcima posredovanja između stranaka izvan EU-a ili s jednom ili više stranaka izvan EU-a, što je, kao što smo već vidjeli, već stvarnost koja će biti sve češća u slučaju sporova povezanih s intelektualnim vlasništvom.
- **Ogledni zakon iz 2018.³³ dopunjuje Konvenciju.** To je slično stajalištu u međunarodnoj arbitraži u kojoj je UNCITRAL izradio ogledni zakon o međunarodnoj trgovinskoj arbitraži (1985.), s izmjenama donesenima 2006. Ogledni zakon osmišljen je kako bi se državama pomoglo u reformi i modernizaciji njihovih zakona o arbitražnom postupku kako bi se uzele u obzir posebnosti i potrebe međunarodne trgovinske arbitraže.

Glavne su prednosti oglednog zakona to što pruža osnovu za poštovanje minimalnih standarda te može poslužiti i kao smjernica za prenošenje zakonodavstva u nacionalno pravo, uz istodobno osiguravanje prostora za fleksibilnost kako bi se uzela u obzir posebna regionalna ili nacionalna pitanja. Cilj mu je i osigurati ujednačena pravila u postupku posredovanja te potaknuti primjenu posredovanja uz istodobno osiguravanje veće predvidljivosti.

Iako je ogledni zakon koristan, ne bi se trebalo smatrati da ima iste koristi za poslovanje kao i Singapurska konvencija. Ogledni zakon mogao bi služiti kao temelj za poduzimanje daljnjih koraka u ratifikaciji Konvencije. Međutim, trebalo bi ukloniti svaku predodžbu da bi donošenje oglednog zakona imalo isti pozitivan komercijalni učinak kao i pristupanje Konvenciji.³⁴

- **Brža izvršivost:** Iako se Direktivom o mirenju propisuje da odluka koja proizlazi iz posredovanja mora biti izvršiva, ona mora imati oblik presude ili odluke ili javne isprave³⁵ (prema potrebi, ako jedna od stranaka odbije poštovati uvjete sporazuma o nagodbi), u skladu s Konvencijom nisu potrebne ni te formalnosti ni suglasnost stranaka.

- **Jačanje autonomije stranaka:** Prvo, Konvencija uključuje sustav rezervi. Stranka Konvencije može izjaviti da se Konvencija ne primjenjuje na vladine stranke i da stranke sporazuma o nagodbi postignutog posredovanjem moraju odlučiti sudjelovati³⁶. Stranke se moraju složiti da će djelovati u skladu s Konvencijom u sporazumu o nagodbi postignutom posredovanjem kako bi Konvencija bila primjenjiva. Nadalje, bilo koja stranka Konvencije može izraziti³⁷ i povući³⁸ rezerve u bilo kojem trenutku. Uz to, ne postoji rezerva reciprociteta te se primjena Singapurske konvencije ne može izbjeći za subjekte koji posluju prekogranično izvan EU-a. Zadržavanje statusa quo može dovesti do pogrešnog shvaćanja komercijalnih subjekata iz EU-a da ne trebaju uzeti u obzir Singapursku konvenciju pri poslovanju u trećim zemljama. Međutim, ako stranka EU-a u sporu ima imovinu ili druge relevantne veze s ugovornom strankom Konvencije, Konvencija se može iskoristiti za izvršenje na državnom području te ugovorne stranke. Singapurska konvencija može imati posljedice za stranke EU-a, bez obzira na pristupanje EU-a ili države članice Konvenciji.

Drugo, ne postoji zahtjev za sjedište posredovanja. U skladu s potrebama za fleksibilnošću u međunarodnom posredovanju Konvencijom se ne dodjeljuje državljanstvo ugovoru o nagodbi te se njegova izvršivost uvjetuje samo mjerodavnim pravom i pravom mjesta u kojem se traži rješenje. Time se potiče autonomija stranaka u srži postupaka posredovanja i njihova sloboda da odaberu zakonodavni okvir. Prepoznaje se priroda međunarodnih postupaka posredovanja, u kojima stranke i posrednici često dolaze iz različitih zemalja, sastanci se održavaju na više lokacija ili virtualno, zbog čega je gotovo nemoguće utvrditi sjedište posredovanja.

- **Potpora rješavanju sporova između ulagača i države:** U slučaju sporova između ulagača i države glavni mehanizam rješavanja sporova tradicionalno je bio arbitraža. Nedostatak učinkovitog sustava za izvršavanje sporazuma o nagodbi postignutih posredovanjem objašnjava ograničenu upotrebu posredovanja u tom području, kao što je bio slučaj s međunarodnom arbitražom prije raširene ratifikacije Njujorške konvencije. Singapurskom konvencijom može se potaknuti upotreba posredovanja za rješavanje sporova između ulagača i države uvođenjem sveobuhvatnog mehanizma izvršenja, pod uvjetom da se sporovi odnose na trgovačku stvar. Unatoč rezervaciji spomenutoj u prethodnom stavku (kojim se vladi omogućuje da se isključi iz primjene Konvencije), Singapurskom bi se konvencijom posredovanje učinilo privlačnijim jer bi izvršavanje nagodbi bilo jednostavnije i brže. Nadalje, Konvencijom bi se podržao trend EU-a u poticanju posredovanja u sporovima između ulagača i države, što je vidljivo iz nedavnih sporazuma EU-a o slobodnoj trgovini.³⁹

5. Zaključak

Imajući na umu izniman obujam i rast prijava žiga, dizajna i patenata iz zemalja koje nisu članice EU-a, kao i jasne prednosti Singapurske konvencije o izvršivosti sporazuma o nagodbi postignutih posredovanjem, može se zaključiti da bi moguće buduće pristupanje EU-a i njegovih država članica tom međunarodnom pravnom instrumentu pridonijelo dodatnoj potpori poduzećima iz EU-a u učinkovitijem rješavanju sporova u više međunarodnih jurisdikcija i pomoglo da zadrže globalnu konkurentnost.

Napomene

¹ [Konvencija Ujedinjenih naroda o međunarodnim sporazumima o nagodbi koji proizlaze iz posredovanja](#) (New York, 2018.) („Singapurska konvencija o posredovanju”)

² <https://sidra.smu.edu.sg/sites/sidra.smu.edu.sg/files/survey/index.html>

³ <https://www.simi.org.sg/News/List-Of-News-Events/Laura-Kaster-Jennifer-Brandt-David-Weiss-and-Robert-Margulies-Enforcing-mediated-settlement-NOW-in-a-flat-world>

⁴ [Uredba \(EZ\) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze](#)

⁵ [Uredba \(EU\) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima](#)

⁶ [Konvencija o priznavanju i izvršenju stranih arbitražnih odluka](#) (New York, 1958.) („Njujorška konvencija”)

⁷ [Haška konvencija o sporazumima o izboru suda](#), 30. lipnja 2005.

⁸ [Konvencija od 2. srpnja 2019. o priznavanju i izvršenju stranih sudskih odluka u građanskim ili trgovačkim predmetima](#).

⁹ Od veljače 2022. Konvenciju je ratificiralo devet zemalja, a potpisalo 55, od kojih šest pripada skupini G20 (Australija, Brazil, Kina, Indija, Južna Koreja, Sjedinjene Američke Države). Otvoreno je javno savjetovanje o tome treba li Ujedinjena Kraljevina postati stranka Konvencije (do 1. 4. 2022.).

¹⁰ Međutim, Singapurska konvencija ima niz razlikovnih obilježja, kao što su nepostojanje sjedišta u posredovanju ili mogućnost stranaka da odluče sudjelovati u sporazumu o nagodbi.

¹¹ U članku 7. Priloga I. Konvenciji navodi se: „Ovom se Konvencijom ne lišava bilo koja zainteresirana stranka bilo kojeg prava koje bi mogla imati da iskoristi sporazum o nagodbi na način i u mjeri u kojoj je to dopušteno zakonom ili ugovorima stranke Konvencije ako se traži pozivanje na takav sporazum o nagodbi.”

¹² [Europski priručnik za donošenje zakona o posredovanju](#), Komisija Vijeća Europe za ocjenu učinkovitosti pravosuđa, Vijeće Europe, 2019.

¹³ U svrhu promicanja razmatranja potpisivanja Singapurske konvencije o posredovanju, o odabranim pitanjima povezanima s predmetnom Konvencijom raspravljalo se na Okruglom stolu o stajalištu Europske unije o Singapurskoj konvenciji o posredovanju koji su 18. lipnja 2021. organizirali slovensko središte Europskoga pravnog instituta i Forum za međunarodno posredovanje i arbitražu. Dostupno na .

¹⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/diqpub/european_economy/bloc-1b.html?lang=en

¹⁵ Međunarodni institut za posredovanje, „How Users View the Proposal for a UN Convention on the Enforcement of Mediated Settlements”,

¹⁶ [‘Rebooting’ the Mediation Directive: Assessing the limited impact of its implementation and proposing measures to increase the number of mediations in the EU](#). Glavna uprava za unutarnju politiku, Europski parlament.

¹⁷ Utvrđene uštede vremena i troškova posredovanja odgovaraju i iskustvu Centra za arbitražu i posredovanje WIPO-a pri posredovanju u sporovima u području intelektualnog vlasništva i tehnologije.

¹⁸ Općenito, sustav iz Singapurske konvencije koji se primjenjuje na sporazume o nagodbi postignute posredovanjem usporediv je sa sustavom koji se primjenjuje na arbitražne odluke u skladu s Njujorškom konvencijom. Članak 5. Konvencije iz Singapura temelji se na modelu Njujorške konvencije utvrđivanjem isključivog popisa razloga na temelju kojih sud može odbiti priznati ili izvršiti sporazum o nagodbi postignut posredovanjem. Ti su razlozi za odbijanje slični onima iz Njujorške konvencije i nisu mnogo manji od njih.

¹⁹ Članak 2. stavak 2.: „Zahtjev da sporazum o nagodbi mora biti u pisanom obliku ispunjen je elektroničkom komunikacijom ako su u njoj sadržane informacije dostupne tako da im se može pristupiti u budućnosti”

²⁰ <https://www.wipo.int/amc/en/eadr/checklist/index.html>

²¹ Za više informacija o razvoju tih centara vidjeti Studiju izrađenu za Odbor JURi, [Building Competence in Commercial Law in the Member states](#), Europski parlament, Pravna i parlamentarna pitanja, Glavna uprava za unutarnju politiku Unije, 2018.

²² Otvoreno je javno savjetovanje o tome treba li Ujedinjena Kraljevina postati stranka Konvencije (do 1. 4. 2022.). Ujedinjena Kraljevina procjenjuje da posredovanje poduzećima može uštedjeti oko 4,6 milijardi GBP godišnje u vremenu upravljanja, odnosima, produktivnosti i pravnim troškovima – vidjeti t. 1.2

²³ [Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva i ekonomska učinkovitost u Europskoj uniji. Izvješće o analizi na razini industrije](#), Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo (EPO) i Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo. Rujan 2019.

²⁴ Za više informacija, [Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2020.](#), COM(2020) 306, Europska komisija

²⁵ Taj se trend odražava i u nedavnom povećanju broja predmeta Centra za arbitražu i posredovanje WIPO-a u posredovanju i arbitraži. Konkretno, broj predmeta Centra za arbitražu i posredovanje WIPO-a povećao se 2021. za 45 %. Čak 43 % stranaka u predmetima u kojima sudjeluje WIPO imalo je sjedište u Europi, a uključuju MSP-ove i novoosnovana poduzeća, velika poduzeća, umjetnike i izumitelje, centre za istraživanje i razvoj (R&D), sveučilišta i organizacije za upravljanje autorskim pravima. Predmeti su povezani s različitim vrstama sporova (npr. ugovori o licenciranju, sporazumi o istraživanju i razvoju, povreda prava intelektualnog vlasništva) u različitim sektorima (npr. informacijska i komunikacijska tehnologija, biološke znanosti, digitalna autorska prava).

²⁶ Iako je EU nadležan za ratifikaciju Singapurske konvencije u ime svojih članica, u skladu s člankom 3. stavkom 2. UFEU-a, u ovom se dokumentu ne iznosi nikakvo stajalište o tom aspektu u odnosu prema ratifikaciji u državama članicama.

²⁷ [Direktiva 2008/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o nekim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim stvarima](#).

²⁸ Članak 81. stavak 2. točka (g) UFEU-a: „Za potrebe stavka 1. Europski parlament i Vijeće, odlučujući u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom, usvajaju mjere, osobito kad je to potrebno za pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta, čiji je cilj osigurati: (g) razvoj alternativnih metoda rješavanja sporova.”

²⁹ [Uredba \(EU\) br. 2017/1001 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o žigu Europske unije](#)

³⁰ Članak 12. stavak 4. točka (b) Singapurske konvencije: „Ova Konvencija nema prednost pred proturječnim pravilima organizacije za regionalnu gospodarsku integraciju, bez obzira na to jesu li ta pravila donesena ili su stupila na snagu prije ili nakon ove Konvencije:(b) što se tiče priznavanja ili izvršenja sudskih odluka između država članica takve organizacije”.

³¹ Uredba (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012.; Članak 36. stavak 1., „sudska odluka donesena u državi članici priznaje se u drugim državama članicama bez zahtijevanja posebnog postupka u tu svrhu” i članak 39., „sudska odluka donesena u državi članici koja je izvršna u toj državi članici, izvršna je u drugim državama članicama bez zahtijevanja potvrde o izvršnosti”.

³² Članak 7. Konvencije: „Ovom se Konvencijom ne lišava bilo koja zainteresirana stranka bilo kojeg prava koje bi mogla imati da iskoristi sporazum o nagodbi na način i u mjeri u kojoj je to dopušteno zakonom ili ugovorima stranke Konvencije ako se traži pozivanje na takav sporazum o nagodbi”.

³³ [„UNCITRAL Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation” \(„UNCITRAL-ov ogledni zakon o međunarodnom poslovnom posredovanju i međunarodnim sporazumima o nagodbi proizašlima iz posredovanja”\)](#), 2018.

³⁴ Odlukom UNCITRAL-a o istodobnoj pripremi Singapurske konvencije i ogleđnog zakona „željelo se uzeti u obzir različite razine iskustva s posredovanjem u različitim jurisdikcijama i državama osigurati dosljedne standarde za prekogranično izvršenje međunarodnih sporazuma o nagodbi koji proizlaze iz posredovanja...” (Ref: Rezolucija Opće skupštine UN-a 73/199 od 20. prosinca 2018.)

³⁵ Direktiva 2008/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o nekim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim stvarima, članak 6. stavak 2.: „Sadržaj sporazuma može učiniti izvršnim sud ili drugo nadležno tijelo presudom, odlukom, ili javnom ispravom u skladu s pravom države članice u kojoj je zahtjev predan”.

³⁶ Članak 8. stavak 1. Singapurske konvencije: „Stranka Konvencije može izjaviti da: (a) Ne primjenjuje ovu Konvenciju na sporazume o nagodbi kojih je stranka ili kojih su stranke vladine agencije ili bilo koja osoba koja djeluje u ime vladine agencije, u mjeri u kojoj je to navedeno u izjavi; (b) Primjenjuje ovu Konvenciju samo u mjeri u kojoj su se stranke sporazuma o nagodbi složile s primjenom Konvencije.”

³⁷ Članak 8. stavak 3. Singapurske konvencije: „Stranka Konvencije može izraziti rezerve u bilo kojem trenutku”.

³⁸ Članak 8. stavak 5. Singapurske konvencije: „Svaka stranka Konvencije koja izjavi rezervu prema ovoj Konvenciji može je povući u bilo kojem trenutku”.

³⁹ Vidjeti, na primjer, članak 8.20. [Sveobuhvatnog gospodarskog i trgovinskog sporazuma](#) (CETA)